

Miežiškių fotografas *Vincas Ferinauskas*

Mažų miestelių fotografai XX a. I pusėje vargu ar galėjo išmaitinti šeimą versdamiesi vien fotografija. Dažniausiai jie mokėjo po kelis amatus. Vincą Ferinauską - Miežiškių fotografą - galima vadinti auksinių rankų žmogumi. Jis sugebėjo pasigaminti viską, ko pačiam prireikdavo. O ir kaimynai džiaugėsi turėdami pašonėje nagingą ir sumanų meistrą, prireikus geraširdiškai atskubantį pagalbon.

Vincas Ferinauskas gimė 1892 m. balandžio 5 d. Užubalių kaime netoli Debeikių miestelio (Anykščių r.). Dar prieš Pirmąjį pasaulinį karą apsigyveno Pajuostyje, mokėsi fotografo amato pas J. Trakmaną Panevėžyje. Iš brolio Kazimiero, dirbusio Pajuosčio dvare, išmoko staliaus bei dailidės darbų. Šiame dvare besisukinėdamas, V. Ferinauskas susipažino su dvarininkams Meistavičiams tarnavusia Stanislava Lukavičiute. 1913 m. lapkričio 10 d. jauna pora susituokė.

Išmokęs savarankiškai fotografuoti bei retušuoti, V. Ferinauskas su šeima persikėlė gyventi į Miežiškius - nediduką miestelį netoli Panevėžio. Namus išsinuomojo iš malūnininko Rimšos. Miežiškiai savo fotografo dar neturėjo, tad V. Ferinauskas ėmė verstis fotografuodamas, o turėdamas laiko dirbo staliaus darbus.

Fotografo paviljonas buvo gan kuklus - iš lentų palei namą sukalta pašiūrė su įstiklintais dideliais langais. Kukli buvo ir medžio dekoracija per visą sieną. Elektros dar neturėjo. Chemikalus V. Ferinauskas gamino si pats. Fotomedžiagas pirkdavo Panevėžyje. Kartą paprašė kaimyno fotopopieriaus parvežti, kad pačiam keliauti nereikėtų. Šis parvežė ko prašomas, tik iš smalsumo dėžutę praplėšė - norėjo pažiūrėti, kaip tas fotopopierius atrodo. Smalsumas buvo patenkintas, o fotografui nuostolis - visi lapai apšviesti, darbui nebetinkami.

V. Ferinauskas fotografavo ne tik Miežiškiuose, bet ir aplinkiniuose miesteliuose bei kaimuose. Keliskart per metus, per atlaidus ar sulaukę svečių, jį kviesdavosi Raguvėlės dvaro savininkai Komarai. Tačiau dvaro gyvenimo akimirkų negatyvuose išliko nedaug. Juos užfiksuoti fotografas naudojo didesnio formato stiklus, o šie labai tiko sūnui šiltnamio langams lopyti.

Fotografuodamas V. Ferinauskas užgaišdavo gan ilgai: kol visus sustatydavo, surikiuodavo, kol išgaudavo norimą nuotaiką, rasdavo tinkamą apšvietimą. Fotografavo tik senaisiais fotoaparatais maždaug iki 1958 m. Atsiradus naujiems - moderniškiesiems fotoaparatams, šį amatą perėmė sūnus Aleksas. Tačiau ir tuomet dar ilgai jam tėvas gamino ryškalus bei fiksažą.

Gera mokėdamas staliaus ir dailidės darbus, V. Ferinauskas pirkto seną namą Juostininkuose, parsigabeno rąstus į Miežiškius ir, nusipirkęs lopinėlių žemės (apie 14,5 aro), pasistatė namus. Šalia užveisė sodą. Labai mėgo prižiūrėti savo sodintus medžius, juos skiepyti, išvesti naujas veisles. Obuolius ir žiemą, ir vasarą veždavo turgun parduoti. Turėjo susikonstravęs sulčiaspaudę. Iš obuolių ir šermukšnių darydavo puikų vyną, iš miežių - alų. Svečius vaišindavo tik savos gamybos gėrimais. Ferinauskai turėjo nedidelį ūkėlį, laikė keletą gyvulių, vištų. Didelių turtų jie nesusikrovė, tačiau namuose nieko netrūko.

Kiekvieną darbą V. Ferinauskas atlikdavo labai kantriai ir kruopščiai. Jei darydavo kubilą, tai prie jo nors ir savaitę krapštysis, bet padarys taip, kad vandens jis nepraleis nei žiemą, nei vasarą. Pats virdavosi medžio klijus. Kad gražiau būtų, savo gaminius mėgo įmantariai papuošti. Kai ką sugalvodavo pats, kai ką nužiūrėdavo iš knygų. Turėjo jų net keletą. Dirbo jis virtuvėje, ten stovėjo varstotas, darbo stalas, prie kurio praleisdavo ilgas valandas retušuodamas negatyvus. Toje pačioje virtuvėje ir miegodavo. Kiek vaikai prisimena, virtuvė vis būdavo pilna dulkių, skiedrų, medžio drožlių, su kuriomis jie ir pirmuosius žaidimus žaisti pradėjo.

Kartą, apie 1959-uosius metus, Miežiškiuose, netoli pieninės, nukrito bombonešis. Visi lakūnai žuvo. V. Ferinauskas nieko nelaukęs nukubėjo į avarijos vietą ir iš jos parsigabeno lėktuvo ratus - jie labai tiko jo konstruojamiems karučiams. Žmona, žinia, pyko ir barėsi. Išties galėjo liūdnei baigtis - netruko prie sudužusio lėktuvo prisistatyti kariškiai, nieko artyn nebeprileido, o visas lėktuvo nuolaužas susirinko ir išsivežė.

V. Ferinauskas buvo savamokslis, tačiau apsišvietęs žmogus. Savarankiškai pramoko rusų bei lenkų kalbų, išmoko rašyti. Iki pat senatvės skaitė "Mokslą ir gyvenimą", domėjosi technika, mokslo naujovėmis, išradimais. Vis apgailestavo, kad per anksti gimė - nebematys, kaip sparčiai vystosi technika. Domėjosi, kas vyksta pasaulyje. Dirbdamas visą laiką klausydavosi radijo. Kas rytą eidavo į paštą parsinešti "Tiesos". Skaitydavo

daug, neretai beskaitydamas ir užsnūdavo. Mėgo su paaugusiais vaikais papolitikuoti, padiskutuoti. Buvo patriotiškai nusiteikęs, jam rūpėjo Lietuvos likimas.

V. Ferinauskas nepaprastai mėgo kiną. Kiekvieną vakarą, nesvarbu, koks oras būdavo, kokį kino filmą rodydavo, ką bedirbdavo, viską atidėdavo į šalį, išsiprausdavo, persirengdavo švariais drabužiais ir eidavo į kultūros namus. Įleisdavo jį nemokamai. Atsisėdavo pirmoje eilėje, pasiremdavo ant lazdos ir žiūrėdavo. Dažniausiai su savimi vedavosi ir vaikaičius Vygandą bei Narimantą. Nebent kuris būdavo prasikaltęs, tą namuose palikdavo. Su vaikais buvo griežtokas, tačiau jų per daug nebardavo, tik neišleisdavo iš akių, kad šie kokių eibių neprikirstų.

Turėjo V. Ferinauskas rankinę plaukų kirpimo mašinėlę, apkirpdavo visus - didelius ir mažus, vyrus ir moteris. Net ir mokytojos pas jį ateidavo pasigražinti. Tik kai senatvėje rankos pradėjo drebėti, vaikai nebesileido kerpami - per daug senelis juos nupešiodavęs.

Stanislava ir Vincas Ferinauskai išaugino keturis vaikus: Oną, Zofiją, Aleksą ir Kostą. Vieną sūnų - Juozuką - palaidojo dar kūdikį. Ką pats mokėjo, to V. Ferinauskas išmokė sūnų Aleksą. Net ir sulaukęs garbaus amžiaus, jis išliko guvus, aiškaus proto, energingas. Mirė sulaukęs 83-ejų - 1975 m. gegužės 26 d. Palaidotas Miežiškiuose.

Savo darytų nuotraukų V. Ferinauskas nesaugojo - be gailės jas degino. Liko tik tos, kurios buvo saugomos šeimos ar kaimynų albumuose. Nelabai saugojo ir negatyvus, daug jų sudužo. Pasak sūnaus Alekso, turėjo V. Ferinauskas savo spaudą, tačiau jo antspauduotų nuotraukų aptikti neteko.

2001 m. fotografo Juliaus Vaupšo dėka per 1500 Vinco Ferinausko stiklinių negatyvų pateko į Panevėžio kraštotyros muziejų. Juose užfiksuotas Miežiškių miestelio gyvenimas: pradžios mokyklos mokiniai ir mokytojai, įvairių organizacijų nariai, konditerių kursų dalyvės, siuvėjos, žemės ūkio darbus dirbantys ar šventes švenčiantys žmonės. Keliuose negatyvuose - Raguvėlės dvaro aplinka. Dominuoja portretai, žmonių grupės, vestuvės, laidotuvės. Daug fotografuota gamtoje. Būdamas linksmas, humorą mėgstantis žmogus, V. Ferinauskas nuotraukose stengėsi išgauti pakilią nuotaiką, suteikti savo personažams kartais kiek sentimentaloko romantizmo.

Zita Pikelytė

A photographer of Miežiškiai Vincas Ferinauskas

Photographing could hardly be the only source of income to maintain a family for small town photographers in the first half of the twentieth century. Most often they were skilled in a few crafts. Vincas Ferinauskas, a photographer of Miežiškiai, can be described as a man with golden hands. He was able to make everything he might need for himself. And his neighbours were glad to have at hand a skilful and ingenious master who was always willing to come to help them.

Vincas Ferinauskas was born in Užubaliai village near a small town of Debeikiai in Anykščiai district on the fifth of April, 1892. Having settled in Pajuostis before the First World War, he attended photographic workshop of J. Trakman in Panevėžys in order to learn a trade of photographing. He learned skills of carpenter and joiner from his brother Kazimieras, who worked in Pajuostis Manor. There, in that manor, he got acquainted with Stanislava Lukavičiūtė, a servant of landowners Meštavičiai. In 1913 a young couple got married.

After learning to photograph and retouch V. Ferinauskas with his family moved to live in Miežiškiai, a small town near Panevėžys. They rented a house from a local miller Rimša. There was no photographer in Miežiškiai at that time, so V. Ferinauskas started earning for a living by taking photographs and, on his spare time, working as a joiner.

His photographic pavilion was rather modest - it was a shed from planks with large glass windows built along the house. A wooden decoration across all the wall was modest, too. Chemicals were produced by V. Ferinauskas himself and photographic materials were bought in Panevėžys. Once he asked a neighbour to bring some photographic paper so that he would not have to go there himself. The neighbour brought what he had been asked for, though, to fulfil his curiosity, he opened the box - he wanted to see how that photographic paper looked like. The curiosity was fulfilled but a damage was done to the photographer - all the sheets were exposed to light thus becoming unfit for processing.

V. Ferinauskas photographed not only in Miežiškiai but in other surrounding villages and towns as well. A few times in a year, during church festivals or when they had guests, he was invited by Komarai, landowners of Raguvėlė Manor. However there are not many moments of life in the manor left in negatives. To take those moments he would use glasses of bigger format, regretfully those glasses were very suitable for his son to mend greenhouse windows.

It would take fairly long for V. Ferinauskas to photograph as he had to make a composition, to line everybody up in order to get the right mood or find the right angle of light. He photographed only with old cameras approximately until 1959. With the arrival of new, modern cameras his trade was passed to his son Aleksas. Though even then his father would make developers and fixing agents for him long afterwards.

Being very skilled in carpentry and joinery V. Ferinauskas bought an old house in Juostininkai, took the timber to Miežiškiai and after acquiring a bit of land (approximately 14,5 ares) built a house there. He planted and cultivated a garden near his house. He was very keen on looking after the trees he had planted, grafting of them, creating new varieties. Be it winter or summer he would take apples to market for selling. He constructed a juice press and made fine wine from apples and ash berries. He also made beer from barley. Guests were treated exceptionally with home-made drinks. The family of Ferinauskai had a tiny farm, they kept a small livestock. They did not accumulate much wealth though there was no shortage of anything in their household.

Every job was done patiently and diligently by V. Ferinauskas. If he were to make a tub he could spend a whole week working on it, but the tub would not leak no matter were it winter or summer. He would produce joiner's glue himself. To make things look more beautiful he liked to decorate and ornament them. Something would be invented by him, something would be taken from books. He had a number of such books. He worked in a kitchen, there were a joiner's bench and a desk where he would spend long hours retouching negatives. He slept in the same kitchen. As far as his children remember, the kitchen was always full of dust, chips, slivers and pieces of wood and they were their first toys.

Once, maybe in 1959, there was an air - plane crash near a dairy in Miežiškiai. A bomber fell down and all the crewmen were killed. Without any delay V. Ferinauskas hurried to the site of the crash and brought wheels of the plane back home - he would use them for a cart he was constructing. No doubt his wife was angry and reproved him. And indeed, it might have ended in a sad way as soon afterwards soldiers arrived to the scene and nobody was allowed to the plane as they collected all the wreckage and took it away.

Despite having studied on his own V. Ferinauskas was undoubtedly an enlightened man. He learned to write as well as a bit of Russian and Polish on his own. Up to his old age he read "Mokslas ir gyvenimas" ("Science and Life") and he was interested in technology, new scientific developments and inventions. He often regretted to have been born too early - he would not see how technology would progress. World affairs would also take his attention. While working he always listened to the radio. Every morning he would go to a post office to take "Tiesa", a

newspaper. He read a lot and sometimes would take a nap while reading. He liked to discuss politics and express his opinions. Having patriotic feelings he was anxious of the fate of Lithuania.

V. Ferinauskas was very fond of films. Every evening, despite the weather or what was on, despite what he was doing, he would put everything aside, wash himself, change his clothes and go to the cinema. He had a free entry. He would take a seat in a front row, lean on his stick and watch a film. He would frequently take his grandsons, Vygandas and Narimantas, with him. Though if any of them was somewhat guilty then that would be left at home. He was rather austere with children, nevertheless he did not scold them much only kept his eye on them so that they could not do anything wrong.

V. Ferinauskas had a manual hair cutting machine so he would cut the hair for everyone, big or small, a man or a woman. Even teachers would come to him to smarten themselves up. Only with an old age when his hands started trembling children would not let him to cut their hair as the grandfather would pull out too much hair.

Stanislava and Vincas Ferinauskai raised four children: Ona, Zofija, Aleksas and Kostas. One son, Juozukas, died as an infant. He taught his son Aleksas everything he knew himself. Even in his old age he remained agile, clear-minded and full of energy. Died at the age of eighty three on May the twenty sixth, 1975. He was buried in Miežiškiai.

He did not keep the photographs he had taken - he burnt them without remorse. Only those kept in family or neighbours' albums have reached our days. He did not take care of negatives either - many of them were broken. According to his son Aleksas V. Ferinauskas had his own stamp, though we have been unable to detect any of his stamped photographs.

In 2001 Panevėžys Local Lore Museum received more than one thousand five hundred glass negatives of Vincas Ferinauskas thanks to a photographer Julius Vaupšas. The life of the town of Miežiškiai is revealed through them - one can see pupils and teachers of the Primary school, members of various organisations, members of confectioners' courses, tailors, people working in fields or celebrating. Some negatives show an atmosphere of Raguvelė Manor. Portraits, groups of people, weddings and funerals are their dominant features. Many of the photographs were taken in nature. Being a joyful and humour-loving man V. Ferinauskas attempted to attain an elevated atmosphere in his photographs sometimes rendering his characters in somewhat sentimental romanticism.

Zita Pikelytė